

Ruth Behar

The Vulnerable Observer

Beacon Press, Boston, 1996.

דפנה בר

המחברת שורת בתוך סיפורי חיים של אנשים אחרים, את חייה שלה. חייה מקבלים תובנה מעמיקה דרך הקשר עם היסטוריות חיים של נשים אחרות. היא למדה, להבנת, לאהוב את עצמה דרך האמפטיה וכן !! **ההזדהות** עם רעיונות ואופנים שבהם מגלגלות נשים אחרות את סיפוריהן. היא למדה לאהוב את עצמה דרך היכולת להיפתח רגשית לנחקרות.

בספר שקודם לספר הנוכחי אחת הנשים שהחוקרת מתמקדת בה היא **אספרנזה הרננדס**. היא כתבה עליה בספר ששמו Translated Woman. אספרנזה היא מקסיקנית כבת 60 בזמן המחקר. בעיירה, שהיא חיה בה, נחשדה כמי שכישפה את בעלה, שהיה ידוע כי התעלל בה וכי עזב אותה לטובת אשה אחרת. כיוון שהתעוור, היו שמועות כי אספרנזה כישפה אותו בעזרת אבקות שונות שרקחה. סוד הכישוף של הבעל העיוור יישאר עם אספרנזה, כנראה לתמיד. אולם, דבר אחד גלוי לחלוטין - את רות בכר היא "כישפה", ולא בעזרת אבקה. החוקרת ה"מכושפת" מספרת בספר הקודם, כי לא רות בכר חיפשה את אספרנזה אלא להפך - אספרנזה היא שחיפשה את בכר והחלה לשוחח עימה. כפי שקורה לא אחת ביחסים בין נחקרים בעלי סיפורי חיים לבין האנתרופולוגים.

במהלך השהות במקסיקו, הקרבה לאספרנזה הפכה לאישית כמו משפחתית. בכר התלבטה איך לספר את היסטוריית החיים שהעניקה לה אספרנזה, בספר שהיה עתיד להיכתב: האם להציגו כדיאלוג, ובכך לשמר את קולה האוטנטי של הנחקרת, או לכתוב אותו כפרשנות, ככתבת רומן, תוך תרגום לאנגלית. היא הגיעה למסקנה, כי איננה צריכה, בהכרח, לבחור רק באפשרות

הספר The Vulnerable Observer עוסק בחקירה אנתרופולוגית של סיפורי חיים (SELF NARRATIVE) או היסטוריות חיים של נשים. הספר מציע חקירה אנתרופולוגית כפי שרות בכר, המחברת, חיה אותה, מעצבת אותה מחדש עבורנו - הקוראים, ועבורה כחוקרת וכאדם פרטי. מי שאך הציץ ונבלע מיד בספר, כמוני, יצא לחקור סיפורי - חיים מפייהם של האנשים המספרים אותם לפי המתודה של בכר: דרך אהבה עצומה, פגיעות ורגישות, חשיפה הדדית בין החוקרת/ לבין הנחקרת/, ואהבה עצומה, כבר אמרת?!

בתגובה לגבות המתרוממות נוכח הצגות המחקרים של רות בכר בכנסים אנתרופולוגיים, סוציולוגיים למיניהם, גבות של פרצופים התוהים על מידת ה"מדעיות" של החוקרת המעורבת, הפתוחה והחשופה מרצון, עונה בכר כי, "יש עבודות שנכשלות, לא משום שהקול האישי נשמע בהם יותר מדי, אלא להפך, משום שהקול האישי נשמע בהן מעט מדי" ומותיר את הקשר בין הנחקר לחוקר ריק מבחינה רגשית ואינטלקטואלית. לדבריה, אין זה אומר, שכל דבר אישי, באשר הוא, "נחשב". חשיפת העצמי (החוקר), שהוא גם צופה, "צריכה לקחת אותנו למקום שלא היינו יכולים להגיע אליו בדרך אחרת. כשאתה כותב בפגיעות ומעורבות, אחרים מגיבים בפגיעות ובמעורבות."

רות בכר אומרת שהמתודולוגיה ה"אובייקטיבית" וה"שיטתית" משמשת חומה עבור חוקרים להסתתר מאחוריה בפחדנות, ולא להעזי לחוש את דופק החיים. זוהי חומה המאפשרת התחמקות מהשקעה רגשית ואינטלקטואלית. בעצם, למיטב הבנתי, זו התחמקות מהחיים.

Ruth Behar The Vulnerable Observer

המשך

רות בכר כותבת בפשטות ובכנות שובת לב. השפה שלה איננה "מחקרית - מדעית" מצד אחד, ואיננה גבוהה ומתייפייפת, מצד שני. סגנון הכתיבה שלה כובש בפשטותו. יש בו עוצמה. והוא כישף אותי. התחלתי ללכת "בדרך הלבנים הצהובות", כדי למצוא את הקוסם, שייתן לי תשובות אישיות ומקצועיות לתזה. היו לי, כמתבקש, הנחות עבודה סוציולוגיות, לפחות כמו התוצאות שלו, כפי שאמר לרות בכר קולגה שלה:

We ought not to sacrifice the process for the "sake of the arrival."

הפגיעות פורצת מן הספר ללא רחמים, חובטת בקורא/ת ואחר-כך מתבשלת בו/בה ברותחין. אין כאן עניין לקריאה פושרת ודעתנית. זה לא ספר "מעניין". כלל לא! זה ספר **מרתק**. זה מדע אמפירי. זה צורח בשקט וזה בוכה. הקריאה, כפי שחוויתי אותה, היא כאב מתוק צרוף. הספר אפשר לי להזדהות. הספר הותיר אותי, כמו את בן הזוג שלי, מרסל: מוצפת, מהורהרת, חלשה וכל כך חזקה. אין דרך בנאלית לסקור ספר כזה. הוא בוחר את קוראיו יותר ממה שהם בוחרים אותו. קראו בו אם אתם מוכנים לשבור את הגלים, אם אתם מוכנים סוף, סוף, להתחיל באמת לחקור את החיים. ולדבריה של רות בכר: "ANTHROPOLOGY THAT DOESN'T BREAK YOUR HEART ISN'T WORTH DOING ANYMORE"

את הספר יש להזמין עפ"י ההוצאה לאור.

רות בכר, מחברת הספר, היא אתנוגרפית, משוררת, עורכת סיפורות, ופרופסור לאנתרופולוגיה באוניברסיטת מישיגן,

אן הארבור. ☑

אחת, ניתן לשלב אותן זו בזו.

למרות ניסיונותיה של הכותבת להראות את ההבדלים בינה לבין אספרנזה, הרי שקוראים ששלחו תגובות חשו צורך לראות את בכר בדמותה של אספרנזה ואחר-כך לראות את עצמם בדמותה של בכר. אס-כן, זהו "גורלה" של בכר: לא להיות מנותקת מן הנחקרים שלה, אלא להשתקף בהם במידה זו או אחרת, ולהיפרד מן הניכור.

המסע בחייה של אספרנזה קרב את החוקרת לעצמה. היא כותבת על התמודדות עם אבדן, עם מוות במשפחה. היא מספרת על כמיהה לזיכרון ועל משמעותו עבורה (זיכרון הוא תחושת האחר - other-Memory is the sense of the - היא משתמשת במשפט שאמרה לה חברתה, מרתה, בקשר להזדהות עם הנחקרת: "נשים הושבות לאחור דרך האימהות שלהן").

"סקירת" הספר, אם אפשר לכנות כך את הדברים האלו, אינה מתחילה עבורי - הממליצה בחום, מהספר עצמו. אבל הספר לכד אותי, כבש אותי ועזר לי למקד את המשך דרכי המקצועית. ההמלצה על הספר מתחילה מהתהליך של גיבוש הנושא לתזה שלי, שהוא גם מסע של חיפוש אישי בנשיות ומיניות נשית. זהו חיפוש אחרי הקשר האבוד ביני לבין אמי ז"ל, שנפטרה לפני למעלה משנה ממחלת הסרטן.

זהו ניסיון לגשר על גבולות של שינאה - אהבה בין שתינו כנשים, כאם ובת, כשונאות - סיפור אהבה. קריאת הספר הייתה צעדים ראשונים במסע.